

توصیه‌های امام خامنه‌ای به مداحان

نعمت است که خدا به شما داده؟ این صدای خوش نعمت است؛ این توانایی اداره‌ی مجلس نعمت است؛ اینها چیزهایی است که خدا به همه نداده است، به شما داده؛ باید این نعمتها را شکر بگذارید.



پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR مجموعه توصیه‌های حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای در فاصله سال‌های 1390 تا 1395 را که به مداحان اهل بیت (علیهم‌السلام)، بیان فرموده‌اند، در قالب «بایدهای مداحی» و «نبایدهای مداحی» منتشر کرد که در ادامه می‌خوانید.

* 1. باید نسل جوان را، به عمل به دین سوق دهید

بهترین استفاده‌ی از این فرصت چیست؟ تبلیغ معارف دین؛ تبلیغ همان چیزی که این بزرگواران، این نشانه‌های عظمت و فضیلت برای خاطر آن، جانشان را کف دست گرفتند؛ این همه رنج بردند؛ این همه مصیبت کشیدند؛ حادثه‌ی عاشورا به وجود آمد؛ حوادث گریه‌آور صدر اسلام به وجود آمد. [اینها] برای چه بود؟ برای ترویج معارف دین بود. از این فرصت برای ترویج معارف دین، برای سوق دادن نسل جوان به عمل به دین، به عمل به شریعت، به عمل به مسئولیتهای بزرگ این دوران استفاده کنید. 20/01/1394

* 2. باید بنیه‌ی فکری جوان را تقویت کنید

بنده سه چهار سال قبل از این، به جوانهای دانشجو و اهل علم گفتم که شما باید کاری کنید که پنجاه سال بعد، اگر کسی خواست به تازه‌های علمی آن روز دست پیدا کند، مجبور بشود بیاید زبان فارسی یاد بگیرد؛ وقتی جوانها همت کنند، وقتی صاحبان همت و اراده همت کنند، همه‌ی کارهای دشوار آسان خواهد شد؛ ما میتوانیم پیش برویم. درعین حال، دشمن دارد روی باورهای جوانهای ما اثر میگذارد؛ آقا چه فایده دارد، نمیشود، فایده‌ای ندارد. اینها آن میدانهایی است که جنگ روانی دشمن در این میدانها است و شما به‌عنوان مدّاح، میتوانید اثر بگذارید، میتوانید این جوان را از لحاظ بنیه‌ی فکری تقویت کنید. 11/01/1395

* 3. باید جوانها را به انسانهای کارآمد با عزم جزم تبدیل کنید

وقتی که در یک جماعتی ده هزار جوان یا پنج هزار جوان جمع شدند و دلشان را دادند به شما، شما میتوانید با یک اجرای عالی، هنرمندانه و پُر مغز، اینها را تبدیل کنید به انسانهای کارآمدی که با عزم جزم بروند دنبال کار، میتوانید هم تبدیل کنید به آدمهای بی‌خیال، بی‌فکر، ناامید و از لحاظ معنوی تهیدست؛ این کار را هم میشود کرد. شما از این فرصت استفاده کنید و آن شقّ اوّل را انتخاب کنید. حرف من این است. 11/01/1395

* 4. از وسایل تبلیغات جمعی برای هدایت مردم بهره‌مند شوید

از وسایل تبلیغات جمعی بهره‌مند بشوید و مردم را هدایت کنید؛ این به نظر من کار بسیار اساسی‌ای است. 11/01/1395

* 5. باید با سینه‌زنی، معرفت‌افزایی کنید

وقتی که شما شعر می‌خوانید یا دم میدهید تا مثلاً در نوحه‌خوانی سینه بزنند، چیزی بگویند که آن کس که سینه میزند، بر معرفتش بیفزاید، یک چیز جدیدی بفهمد. بله، میشود گریه گرفت و مثلاً فرض کنید که مصیبت‌خوانی کرد بدون بصیرت، آن هم یک مرحله‌ای است، بلاشک یک مرحله‌ای از فضیلت است، اما آن فضیلت برتر، این است که ما بصیرتهایمان افزایش پیدا کند؛ نسبت به ائمه، نسبت به قرآن، نسبت به اسلام، نسبت به آینده‌ی جامعه‌ی جهانی؛ اینها هدفهای اصلی است، اینها باید

ان شاء الله در شعرهای ما هم بیاید، در خواندن‌ها و مذاحی‌های ما هم بیاید. 24/04/1395

* 6. آنچه برای عاقبت به خیری احتیاج است به مردم بدهید
آنچه را مردم احتیاج دارند و آنچه را این جوانها احتیاج دارند برای پاک بودن، برای پاک زیستن، برای سبک زندگی اسلامی،
برای مسلمان شدن به معنای واقعی کلمه، برای عاقبت به خیری، به اینها یاد بدهید؛ این در اختیار شما است. 20/01/1394

* 7. از مباحث کاربردی زندگی ائمه (علیهم السلام) استفاده کنید
در مدح این بزرگواران چه حضرت زهرا (سلام الله علیها)، چه ائمه‌ی هدا (علیهم السلام) - حتماً از مباحث کاربردی‌ای که در زندگی
اینها هست استفاده بشود. 11/01/1395

* 8. باید حدود و ضوابط مذاحی را رعایت کنید
من مکرر عرض کردم، گاهی یک قطعه‌ی شعر که شما در یک مجلسی میخوانید، آن را خوب ادا میکنید، وقتی یک قطعه‌ی پر
مغز خوش‌مضمون آموزش‌دهنده و آموزنده‌ای است، گاهی از یک سخنرانی دو ساعته، سه ساعته‌ی ما تأثیر آن بیشتر است؛
گاهی این‌جور است؛ خب، این خیلی فرصت خوبی است. اگر این هزاران عنصر ستایش‌گر و مذاح و خواننده‌ی مذهبی که در
سراسر کشور، در مجالس، در محافل، با مردم مخاطبه میکنند و میخوانند، حدود و ضوابط این کار بزرگ را درست رعایت نکنند،
شما ببینید چه اتفاقی میافتد. 31/01/1393

9. باید از محتوا و مضمون شایسته کنید

ما وسیله‌هایی داریم که این وسیله‌ها منحصر به فرد است؛ یکی از آنها همین شما هستید، یکی از آنها همین جامعه‌ی مذاحدند.
این مخاطبه‌ی چهره‌به‌چهره و روبه‌رو و استفاده‌ی از ابزار هنر برای انتقال مفاهیم به مخاطبین در شکل انبوه آن - یعنی بحث دو
نفر و سه نفر و ده نفر مذاح نیست؛ هزاران نفر در سطح کشور این کار را میکنند - یکی از وسایل منحصر به فردی است که ما
داریم، آنها ندارند. این منبرها یکی از آن وسایل منحصر به فرد است؛ این مجالس روضه‌خوانی همین‌جور؛ این هیئات مذهبی
همین‌جور. اگر محتوا و مضمون منبرهای ما، مذاحیه‌های ما، هیئت‌های ما، نوحه‌خوانی‌های ما، محتوا و مضمون شایسته‌ای باشد،
هیچ وسیله‌ای نمیتواند با آنها مواجهه و مقابله کند، یعنی کاملاً منحصر به فرد است؛ ببینید، فرصت، این است؛ این فرصت را
نباید ضایع کرد؛ این امکان را نباید از دست داد. 31/01/1393

10. باید هر کلمه‌ی شعرتان آموزنده باشد

سعی کنیم آنچه را به‌عنوان مضمون و محتوا در شعر خودمان می‌گنجانیم، هر کلمه‌ی آن آموزنده باشد. فرق نمی‌کند؛ گاهی
مصیبت است، گاهی مدح است؛ همه‌ی اینها میتواند جوری انتخاب بشود که آموزنده باشد. در دوران شور انقلاب و هیجان
انقلاب، در محرّمی که آخرین محرّم دوران طاغوت بود و محرّمی بود که بلافاصله بعد از محرّم و صفر، پیروزی انقلاب اتفاق
افتاد، هیئات مذهبی در شهرهای مختلف، نوحه‌هایی را میخواندند که هر یک از این نوحه‌ها به‌قدر یک خطابه‌ی بلند و بلیغ،
مردم را روشن میکرد و آگاه میکرد و بصیرت میداد. باید همیشه همین‌جور باشد؛ نوحه‌ها را [پرمحتوا کنید]. این کاری که
نوحه‌خوان انجام میدهد، کار بسیار جذاب و جالبی است. این ست نوحه‌خوانی و رفتارهایی که در نوحه‌خوانی انجام میگیرد،
کارهای بسیار مهمی است؛ اینها استثنائی جامعه‌ی شیعه است، یعنی مخصوص ما است؛ در جاهای دیگر، به این شکل در
مراسم مذهبی وجود ندارد؛ این از امتیازات ما است؛ این را باید پرمحتوا کرد، پرمضمون کرد. 31/01/1393

11. باید از شعر و مضمون خوب استفاده کنید

شما میدانید که ما به شما مذاحها اخلاص داریم، شماها را دوست میداریم، کارتان را با ارزش میدانیم؛ منتها این شرط بزرگ را
من همیشه با مذاحها داشته‌ام؛ شما هم اغلبتان جوانید، جای فرزندان ما هستید؛ نصیحت پدران است، ان شاء الله دنبال کنید:
شعر خوب، شعر پرمغز و البته شعر زیبا. خود هنر شعر اثر هم میگذارد. وقتی شعر خوب بود، وقتی استخوان‌بندی شعر، الفاظ
شعر، خوب بود - شعر خوب، با مضمون خوب - تأثیرش بیشتر هم هست؛ بعلاوه که سطح ذهن مردم و فکر مردم را هم بالا
میآورد. 23/02/1391

12. باید مناقب متقن را بخوانید

مسئله‌ی بعد، مضمون است. بهترین مجموعه‌ی شعری که میشود در یک منبر مذاحی انسان فکر کند، چیزی است که در آن، اولاً
منقبت اهل بیت (علیهم السلام) باشد. ذکر مناقب آنها دلها را روشن میکند، شاد میکند، شوق را در انسان برمیانگیزد، اشک را از

چشمها جاری میکند. البته منظور، مناقب متقن است. اینجور نباشد که انسان به حرفهای سست تکیه کند. این همه مناقب اهل بیت (علیهم‌السلام) در کتابهای معتبر وجود دارد؛ از آنها استفاده بشود؛ از گفته‌های افرادی که خودشان سندند، ثقه و معتبرند؛ مثل همین شعری که امروز یکی از آقایان از مرحوم آشیخ محمدحسین اصفهانی - مفتقر - خواندند. خب، این بزرگوار استاد مجتهدین است. مجتهدین بزرگ و مراجع تقلید بزرگ، در فقه و اصول و فلسفه شاگردهای او هستند. ایشان شاعر هم بوده. خب، این شعر میشود سند. یا روایات گوناگونی که در کتب مناقب وجود دارد، شرح حال ائمه (علیهم‌السلام)، مناقب معتبر. پس یک بخش، بخش مناقب اهل بیت (علیهم‌السلام) است. 03/03/1390

13. باید با بیان و شیوهی هنری، معرفت را در بین مردم گسترش دهید

بنابراین شأن مداح این است؛ یعنی برانگیختن عواطف، و به کمک اندیشه و خرد بردن این عواطف. شأن مداح و ستایشگر - این حرفه‌ای که امروز در کشور ما بحمدالله بوفور وجود دارد - این است که بتواند با بیان هنری، با شیوهی هنری، با اجرای هنری، معرفت را در بین مردم گسترش دهد. این شد محور اصلی. شعری که انتخاب میکنید، لحنی که انتخاب میکنید، شیوه‌ای که در آن با مردم حرف میزنید، در این جهت قرار بگیرید؛ در جهت افزایش معرفت و عمق بخشیدن به هدایت مردم و دانائیهای آنها از دین و از راه زندگی؛ این کاری است که جامعه‌ی مداح به بهترین وجهی میتواند انجام دهد. 11/02/1392

14. باید به نیازهای نقد جامعه توجه کنید

فرض کنیم در دوران جنگ تحمیلی که کشور نیاز داشت به یک حماسه‌ی پرشور عملی و جهاد در میدان، جوانها هم آماده بودند، پدر و مادرها هم آماده بودند، یک نفری برود در مجالس و محافل خود، شعر هم بخواند، خوب هم اجرا کند، منتها اشاره‌ای به این نیاز وقت نکند؛ این ضایع کردن فرصت است. آن روز مداحها نقشهای خیلی خوبی آفریدند. در این جبهه کارهایی که مداحهای ما کردند، اثری که آنها در اعماق جان رزمندگان ما گذاشتند، کم‌نظیر است. من بعضی را اطلاع دارم؛ مداحهای ترک‌زبان یک جور، مداحهای فارس‌زبان یک جور، همین آقایان مداحهای زنجان که امروز یکی از آنها اینجا خواندند، و جاهای دیگر و جاهای دیگر و از همه جا، و همچنین شعرائی که این مداحها را پشتیبانی میکردند، آن روز همه به وظیفه‌شان عمل کردند. امروز هم من نگاه میکنم، ببینم در میان این شعرهایی که خوانده شد، به نیازهای نقد توجه شده بود؛ نمونه‌ی کاملش همین شعر آقای سازگار است، که هر سال همین جور است. ایشان در این شعرها و سرودها یک پیوند لطیف درست هنری بین عرش و فرش میزند؛ از حریم ملکوت همین طور آرام و با شیوهی هنری حرکت میکند، می‌آید در نیاز امروز، آنجا به این نیاز میرسد. ببینید، این ترکیب هنرمندانه است؛ شعر هم خوب است. 11/02/1392

15. باید به نیازهای مردم توجه کنید

امروز مردم به دین، به اخلاق، به ایمان راسخ، به بصیرت، به شناخت دنیا، به شناخت آخرت احتیاج دارند؛ همه‌مان احتیاج داریم. اینکه میگوئید فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) در محشر وارد میشود، فضای محشر تحت تأثیر عظمت دختر پیغمبر قرار میگیرد، باید محشر را بشناسیم، قیامت را بشناسیم، هیبت جلال الهی را در محشر بدانیم؛ اینها معرفت میخواهد، اینها آگاهی میخواهد؛ قرآن هم پر است از بیاناتی که این معانی را به ما نشان میدهد، روایات هم همین جور. اینها را با زبان شعر، با همان هنری که در شما هست، بیان کنید. 23/02/1391

16. باید به آنچه می‌گویید، عمل کنید

البته یک اصل مسلمی وجود دارد عزیزان من! مردم از صدای شما خوششان می‌آید، از شعر شما لذت می‌برند، از اجرای شما - چه در مدحتان، چه در مصیبتان - دل‌هایشان تکان می‌خورد و اشک میریزند؛ اما به خود شما هم نگاه میکنند. اگر شما از لحاظ اخلاق، از لحاظ تدین، از لحاظ عفت، نمود تحسین‌آوری داشتید، همه‌ی آنچه را که عرض کردیم، به صورت مضاعف در مردم اثر خواهد کرد. اما اگر خدای نکرده بعکس شد؛ مردم نشانه‌ی تزلزل اخلاقی، نشانه‌ی عقب‌ماندگی از لحاظ اخلاق و رفتار و خدای نکرده عفت و این چیزها مشاهده کنند، اثر این هنرها و زیباییهایی که در کار شما هست، از بین خواهد رفت؛ این را مراقب باشید. همه‌مان باید مراقب باشیم؛ ما عمامه‌ایها بیشتر از دیگران، گویندگان مذهبی بیشتر از دیگران، نامداران عرصه‌ی دین و تقوا بیشتر از دیگران. همه باید مراقب باشیم؛ شما هم همین طور. شما کسانی که در عرصه‌ی دین و معرفت و امور الهی دارید کار میکنید، خیلی باید مراقب باشید؛ مراقب اخلاق، مراقب پاک‌ی زبان، پاک‌ی دامن، پاک‌ی دل، پاک‌ی دست. خدای متعال به شما کمک کند. یک مداح آستان فاطمی (سلام الله علیها) وقتی که در یک چنین جایگاهی قرار گرفت، یک انسان برجسته است. یعنی همین جوری که بین ماها فهمیده شده، دانسته شده و اعتقاد پیدا کرده‌ایم، کسانی که در راه مدح ائمه (علیهم‌السلام) و اظهار ارادت به این بزرگوار و توجه دادن دلها به این بزرگواران هستند، اینها پیش خدای متعال عزیز و محبوبند. 11/02/1392

17. باید ارتباط هیئت و مردم را نگه دارید

وقتی کسی وارد هیئت امام حسین میشود هیچ کس به او نمیگوید فلان جا بنشین، فلان جا بنشین؛ فلان جور بنشین، فلان جور بنشین؛ کی بیا، کی برو؛ کاملاً همه‌ی تحرکات، برخاسته‌ی از اراده‌ی مردم و خواست خود مردم است که آن هم ناشی از ایمان آنها است؛ این چیز خیلی خوبی است، این را باید نگه دارید؛ یعنی ارتباط هیئت را به ایمان مردم و عشق مردم، و جاذبه و گیرایی خود هیئت و خود این کانون را برای دل‌های مردم باید نگه دارید، این را باید حفظ کنید، یعنی جوری نشود که حالت اداری و مانند اینها پیدا بکند. 20/08/1392

18. باید به قرآن در هیئت‌ها توجه کنید

چقدر خوب است که در محافل هیئت‌ها، به مسئله‌ی قرآن - قرآن‌خوانی و معارف قرآنی - اهتمام ورزیده بشود؛ چقدر خوب است که در این نوحه‌خوانیها مضامین اسلامی، مضامین انقلابی، مضامین قرآنی گنجانده بشود؛ یک وقت هست که سینه میزنند و صد بار با تعبیرات مختلف مثلاً میگویند حسین وای، خب این یک کاری است اما هیچ فایده‌ای ندارد و هیچ چیزی از حسین وای انسان نمیفهمد و یاد نمیگیرد. یک وقت هست که شما در همین مطلبی که [عزادار] تکرار میکند و حرفی که [با آن] سینه میزنند، با زبان نوحه و با زبان شعر، یک مسئله‌ی روز، یک مسئله‌ی انقلابی، یک مسئله‌ی اسلامی، یک معرفت قرآنی را می‌گنجانید؛ او وقتی تکرار میکند، در ذهن او ملکه میشود؛ این خیلی باارزش است، کاری است که هیچ کس دیگر غیر از شما نمیتواند این کار را بکند؛ یعنی هیچ رسانه‌ای واقعاً قادر نیست که این جور معارف الهی را با جسم و جان و فکر و روح و احساس و عقل و مانند اینها آمیخته کند. لذا کار مهمی است، کار بزرگی است و امیدواریم که ان‌شاءالله خدای متعال بهتان توفیق بدهد و شما را مأجور بدارد که بتوانید به بهترین وجهی ان‌شاءالله این کار را پیش ببرید. 20/08/1392

19. باید اخلاق را در جامعه رشد بدهید

امروز ما محتاج نصیحتیم. برای رشد اخلاق در جامعه، برای گسترش خلیات خوب، برای اعتلای روحیه‌ی همدلی و برادری و صفا و اخوتی که در جامعه‌ی دینی مطلوب است، احتیاج داریم به نصیحت. اینها را از کی یاد بگیریم؟ پایه‌های اخلاق در کلمات ائمه (علیهم‌السلام) است، در رفتار ائمه (علیهم‌السلام) است. ما اخلاق را در جامعه رشد بدهیم؛ مردم را به خیرخواهی، به امید، به تعاون، به اخوت، به صبر، به حلم، به شکر، به احسان، به ایثار، به گذشت دعوت کنیم؛ از اخلاق بد، از تنگ‌نظری، از ناامیدی، از بدبینی، از بدخواهی برای این و آن، از حسد، از بخل و بقیه‌ی سیئات اخلاقی، مردم را پرهیز بدهیم. این کار با زبان شعر خیلی بهتر است و بهتر ادا میشود تا زبان نثر و زبان نصیحت‌آمیز. 03/03/1390

20. باید اخلاقیات را تکرار کنید

گوینده‌ای مثل ما بنشینید به مردم نصیحت کند، خیلی معلوم نیست تأثیر عمیقی ببخشد؛ اما وقتی خواننده‌ای همین مضمون را در یک شعر زیبا و خوب و با لحن خوب بیان میکند، مثل آب گوارائی است که انسان مینوشد؛ تمام سلولهای بدن انسان از این آب بهره‌مند میشود، تا اعماق وجود انسان اثر میگذارد. البته اخلاقیات باید تکرار شود. گفتن اثر دارد، شنیدن اثر دارد؛ اما این اثر، دائمی و ابدی نیست؛ مؤثرات دیگری هم در جامعه هست که در جهت عکس آن کار میکند. لذا بایستی اخلاقیات هی گفته بشود، باز گفته بشود، باز تکرار بشود. 03/03/1390

21. باید مطالعه و کار کنید

صاحب حرفه‌ی مداحی که خود را مفتخر کرده است به اینکه در این راه خدمت و کار کند، اگر بخواهد همه‌ی این خصوصیات را جمع کند، اولاً احتیاج دارد به مطالعه و کار. به قول معروف، بیمایه فطیر است. احتیاج به مطالعه هست، احتیاج به کار هست. البته مداحهای قدیمی ما مقید بودند حتماً از حفظ بخوانند؛ بد میدانستند که از رو بخوانند. امروز خوشبختانه اینجور نیست. هیچ لازم نیست که حالا مثلاً ساعتها صرف وقت کنند، قصیده‌های را، شعری را حتماً حفظ کنند؛ نه، از رو هم بخوانند. منبرها هم همین جورند. ما در دوران جوانی و نوجوانی هرگز ندیده بودیم که منبری از جیبش کاغذ در بیاورد، حدیث را از رو بخواند؛ این را بد میدانستند. مرحوم آقای فلسفی (رضوان الله علیه) این سنت غلط را شکست؛ از جیبش کاغذ در آورد، روایت را از رو خواند. خب، ایشان واعظ درجه‌ی یک کشور بود. حالا هم وعظ یاد گرفته‌اند. برای اینکه درست بخوانند، برای اینکه بجا بخوانند، برای اینکه آنچه میخواهند بخوانند، بخوانند، کاغذ را از جیبشان در می‌آورند، حدیث را میخوانند؛ مطلب را که نوشته‌اند، میخوانند؛ شعر را میخوانند؛ این خیلی کار را آسان کرده. مداحی هم همین جور. بنابراین مطالعه کردن، یادداشت کردن، یادداشت داشتن، با حساب و کتاب و مطالعه حرف زدن، شرط اول است. 03/03/1390

22. باید با قرآن و حدیث انس داشته باشید

در مطالعات خود، با قرآن و حدیث آشنا شوید. انس با قرآن برای همه لازم است؛ این را ما به همه توصیه میکنیم، به همه‌ی جوانهای کشور توصیه میکنیم. امروز خوشبختانه همین جور هم شده؛ انسان در میان دانشجوها، در میان طلاب، در بین جوانهای غیر دانشگاه و حوزه، عناصری را میبیند که با قرآن انس دارند؛ بعضیشان قرآن را حفظ هم دارند؛ بعضی هم که حفظ ندارند، قرآن را فی‌الجمله درک میکنند؛ یعنی ولو حالا تمام جزئیات را هم ندانند، مضمون را میفهمند؛ این خیلی چیز مغتنمی است... آشنائی با قرآن و حدیث توصیه‌ی ما به همه است؛ اما مبلغان دین و جامعه‌ی مداحان طبعاً مخاطب ویژه‌ی این حرف

هستند؛ با قرآن باید انس پیدا کنند. قرآن را حتماً بخوانید، با توجه به ترجمه بخوانید، این ترجمه را به یاد بسپارید. در آیاتی که نصیحت هست، متضمن یک معرفتی است که انسان میفهمد، آنها را ثبت کنید، ضبط کنید، یادداشت کنید، از آن بهره‌مند شوید؛ هم بگوئید، هم عمل کنید. حدیث هم همین جور. 03/03/1390

نیابدهای مداحی

1. نباید فرصت مداحی را ضایع کنید

بدتر از ازدست‌دادن این فرصت، این است که ما آن را در راه بد مصرف کنیم. اگر جلسه‌ی مذهبی ما و خوانندگی و مداحی ما یا منبر ما به این نتیجه منتهی بشود از پای منبر، بی‌اعتقاد به آینده و ناامید از آینده بلند شوند، ما این فرصت را هدر داده‌ایم و کفران کرده‌ایم این نعمت را؛ اگر از پای منبر ما یا مداحی ما مردم درحالی بلند شوند که هیچ‌گونه آگاهی نسبت به وضع خودشان و وظایف خودشان پیدا نکرده باشند، ما این فرصت را از دست داده‌ایم؛ اگر خدای نکرده جلسات ما، جلسات وحدت‌شکن باشد، این فرصت را از دست داده‌ایم؛ اگر کیفیت حرف زدن ما یا مضمون حرفهای ما جوری باشد که دشمنان ما را در هدفایشان موفق بکند، ما این نعمت الهی را - بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفْرًا - تبدیل کرده‌ایم به نعمت؛ این را باید مواظب بود، باید مراقب بود. 31/01/1393

بارها عرض کرده‌ایم و این یک حقیقتی است که وقتی شما یک قصیده را یا یک غزل را که حامل معارف است، در یک مجلسی میخوانید، گاهی از ساعتها سخن گفتن فصیح و بلیغ یک گوینده تأثیرش بیشتر و عمیق‌تر میشود؛ این یک فرصت است؛ از این فرصت باید استفاده کرد؛ این فرصت را نباید ضایع کرد. شعری که محتوا نداشته باشد، این فرصت را ضایع میکند؛ یا اگر چنانچه در آن یک نکته‌ی ضعیف و احیاناً غلط وجود داشته باشد، این فرصت را ضایع میکند؛ یا اگر چنانچه کیفیت اجرا جوری باشد که مرزهای شرعی را مخدوش کند، این فرصت ضایع شده است؛ یا اگر جوری باشد که نیازهای نقد را که امروز مردم به دانستن آنها احتیاج دارند، ندیده بگیرد، این فرصت ضایع شده است. 11/02/1392

2. نباید هیئت‌ها سکولار باشند

هیئت‌ها نمیتوانند سکولار باشند؛ هیئت امام حسین سکولار ما نداریم! هرکس علاقه‌مند به امام حسین است، یعنی علاقه‌مند به اسلام سیاسی است، اسلام مجاهد است، اسلام مقاتله است، اسلام خون دادن است، اسلام جان دادن است؛ معنای اعتقاد به امام حسین این است. اینکه آدم در یک مجلس روضه یا هیئت عزاداری مراقب باشد که نبادا وارد مباحث اسلام سیاسی بشود، این غلط است. البته معنای این حرف این نیست که هر حادثه‌ی سیاسی در کشور اتفاق میافتد، ما باید حتماً در مجلس روضه آن را با یک گرایش خاصی - حالا یا این طرف، یا آن طرف - بیان کنیم و احیاناً با یک چیزهایی هم همراه باشد؛ نه، اما فکر انقلاب، فکر اسلام، خط مبارکی که امام (رضوان الله علیه) در این مملکت ترسیم کردند و باقی گذاشتند، اینها بایستی در مجموعه‌ها و مانند اینها حضور داشته باشد. 20/08/1392

3. نباید از مطالب خرافه استفاده کنید

پرهیز از انحراف، پرهیز از خرافه‌گرایی، پرهیز از مشکل‌تراشی در عقاید جوانها؛ گاهی ما یک کلمه‌ای میگوییم که یک گرهی در ذهن جوان مخاطب ما به وجود می‌آید؛ این گره را چه کسی میخواهد باز کند؟ این گرهی را که ما با بیان ناقص خودمان یا بیان غلط خودمان یا بی‌توجهی و بی‌مسئولیتی خودمان در ذهن این جوان به وجود می‌آوریم و عقیده‌ی او را دچار مشکل میکنیم، این گره چگونه باز خواهد شد؟ اینها مسئولیت است. 20/01/1394

4. نباید در جلسات کینه‌ورزیهای مذهبی را زیاد کنید

بارها ما گفته‌ایم، برای آدمهای آگاه و مطلع از اوضاع جهان و جهان اسلام هم این مثل روز روشن است که امروز اختلافات مذهبی در میان مسلمانان، یک وسیله و برکه‌ای است در دست دشمنان ما. یک شمشیر در دست دشمنان ما، همین اختلافات مذهبی است. علنی کردن اختلافات، صریح کردن مخالفت‌های اعتقادی، به زبان آوردن مطالبی که کینه‌ها را برمی‌افروزد، یکی از وسایلی است که دشمن ما از آن بیشترین استفاده را دارد میکند. حالا [اگر] ما جوری عمل بکنیم که این مقصود دشمن برآورده بشود، این بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفْرًا است. در جلسات نباید کینه‌ورزیهای مذهبی را زیاد کرد؛ این را چقدر باید تکرار کرد؟ بارها تکرار کرده‌ایم؛ بعضی حاضر نیستند [گوش کنند]. شما بیش از دیگران باید مراقب باشید. کاری نکنیم که دشمن را در مقصودی که دارد، موفق بکند؛ شمشیر دشمن را تیز بکند. بزرگان ما، علمای ما، مراجع ما، شخصیت‌های بزرگ دنیای اسلام همیشه ما را توصیه کردند به همین معنا. این یک نکته است؛ نکته‌ی بسیار اساسی است 31/01/1393

5. نباید عقاید مذهبی را تحریک کنید

شما از حنجره استفاده میکنید، که نعمت خدا است؛ از لحن و آهنگ استفاده میکنید، که نعمت خدا است؛ از شعر استفاده میکنید، که قریحه‌اش نعمت خداداد الهی است. این نعمتها در اختیار شما است؛ اینها را در خدمت چه قرار میدهید؟ در خدمت

معرفت‌افزائی. اگر در خدمت اختلاف‌افکنی واقع شد، اگر در خدمت تحریک عصیتهائی قرار گرفت که امروز به خاطر این عصیتهای، متعصبین لجوج در نقاطی از دنیا بیست تا، سی تا سر می‌زنند، این استفاده، استفاده‌ی بدی است؛ این را خیلی مراقب باشید. 11/02/1392

6. نباید تعرض و بدگویی کنید

من با این که در منبرهای مداحی، هی تعرض به این، بدگویی به آن بشود، موافق نیستم و اینها را دوست نمی‌دارم؛ اما بصیرت‌بخشی خوب است، آگاهی پیدا کنند. امروز ملت ما بر اثر بصیرت است که توانسته است بایستد. ملت ما میداند علیه او چه توطئه‌هایی هست، چه کسانی توطئه میکنند، هدف از این توطئه‌ها چیست، از چه چیز ملت ایران ناراحتند؛ اینها را مردم ما میدانند. ملت ایران میدانند که روحیه‌ی ایمان، اسلام، آزادیخواهی، استقلال‌طلبی، ایستادگی در راه درست، دشمن را عصبانی کرده. مردم ما دشمن را هم میشناسند. شیوه‌های او را هم بتدریج همه‌مان یاد گرفتیم، فهمیدیم شیوه‌های دشمن چیست. این بصیرت خیلی چیز باارزشی است. اگر این بصیرت نبود، ملت ما نمایستادند. تبلیغاتی هم که دشمنان میکنند؛ چه آنهایی که خودشان مستقیماً تبلیغ میکنند، چه آنهایی که به زبان بلندگوها و بوقهای اجاره‌ایشان میدمند و از زبان آنها پخش میکنند، همه‌اش در جهت این است که این بصیرت را از مردم بگیرند؛ امر را بر مردم مشتبه کنند؛ آنها را از ایمانشان، از اسلامشان، از استقامتشان، از ایستادگیشان در این راه، از معرفت‌درستشان نسبت به حوادث زندگی دور کنند. خب، یک برنامه‌ی مجلسی مداحی میتواند یک بخشی را به این اختصاص دهد. شعرش را پیدا کنید، جملاتش را انتخاب کنید. 03/03/1390

7. نباید از حدود و ضوابط شرع بیرون بروید

در محیط‌های مراسم مذهبی، مراقب باشید هیچ کاری که از حدود ضوابط شرع ممکن است بیرون برود، رخ ندهد؛ این را مراقبت کنید. محیط مداحی و خوانندگی دینی، یک محیط پاک و مطهری است؛ نگذاریم آلودگی‌هایی که متأسفانه در دنیای هنر در بین مردمان بیقید و بیمالات رواج پیدا کرده است، به محیط هنر اسلامی و مذهبی در محیط‌های مذهبی رسوخ کند و نفوذ کند؛ این را مراقب باشید. محیط، محیط پاکیزه، طیب، طاهر، [همراه با] عفت؛ این‌جور محیطی باید باشد محیطی که ما در آنجا معارف اسلامی را می‌خواهیم با زبان شعر بیان کنیم. 31/01/1393

8. نباید در هیئت بالا و پایین پرید

این که بنده گاهی اوقات اعتراض میکنم به بعضی از مداحی‌ها که مثلاً فرض کنید در عزاداری دهی محرم وقتی انسان نگاه میکند، میبیند مثلاً در یک جلسه همه دارند همین‌طور می‌پرند هوا و می‌آیند پایین؛ خب، این چه فایده‌ای دارد؟ این چه تأثیری دارد؟ کجای این عزاداری است؟ اینکه من اعتراض میکنم، از هیجان جوانها بنده ناراحت نیستم؛ خب جوان اهل هیجان است، جوان منبع انرژی است و دائماً دلش میخواهد انرژی خودش را تخلیه کند؛ من از این باب [میگویم] که این وظیفه‌های بزرگ زمین نماند. 11/01/1395

9. نباید در هیئت لخت بشوید و بالا و پایین بپرید و ندانید چه می‌گویید

اینکه ما مجلس عزاداری و مدح سیدالشهدا را — که عظمت او به‌خاطر شهادت است، عظمت او به‌خاطر فداکاری در راه خدا است، عظمت او به‌خاطر گذشت است؛ گذشت از همه چیز، از همه‌ی خواسته‌ها، از همه‌ی مطلوبها — تبدیل کنیم به یک نقطه‌ی سبک، به یک جایی که یک تعدادی جوان لخت بشوند، بپرند هوا، بپرند پایین و ندانند چه می‌گویند، درست است؟ این شکر این نعمت است که خدا به شما داده؟ این صدای خوش نعمت است؛ این توانایی اداره‌ی مجلس نعمت است؛ اینها چیزهایی است که خدا به همه نداده است، به شما داده؛ باید این نعمتها را شکر بگذارید. 20/01/1394

10. نباید آهنگهای بد بخوانید

بعضی از آهنگها، آهنگهای بدی است، آهنگهای غلطی است، آهنگهای لهوی است؛ این را نباید به وادی حرفه‌ی مداحی و خواندن مداحی کشاند. عیبی ندارد که شکل‌های جدیدی را در خواندن و قرائت اشعار و آهنگ‌سازیهایی گوناگون ابتکار کنید؛ اما از این تشابه و تداخل بپرهیزید. البته آهنگهای لهوی مصلّ عن سبیل الله را می‌گوییم، نه حالا هر آهنگی که یک وقتی در یک مضمون دیگری خوانده شده، آن را بخواهیم منع کنیم؛ نه، آهنگهایی که لهوی است و مصلّ عن سبیل الله است؛ اینها را نیاورید. 03/03/1390